

Guia pedagògica:

“La Rita i el millor pa del món”

IRTA^R

Generalitat
de Catalunya

La Rita i el millor pa del món

Un conte per sensibilitzar sobre la salut del sòl i l'agricultura regenerativa

1. INTRODUCCIÓ

La Rita i el millor pa del món és un conte il·lustrat adreçat a infants de 6 a 8 anys. Ha estat creat com una eina de divulgació científica i sensibilització social en el marc dels projectes AgriRegenCat i AgriCarboniCat, liderats per IRTA i finançats pels Fons Climàtics de la Generalitat de Catalunya.

Aquest llibre forma part del conjunt d'accions del programa per acostar el coneixement científic a la ciutadania i, en aquest cas concret, a un públic infantil i familiar.

2. PER QUÈ UN CONTE?

Aquest projecte parteix de la voluntat d'IRTA de **fer arribar la recerca a nous públics**, més enllà dels espais especialitzats. Utilitzar un format narratiu i visual com el conte infantil permet apropar valors, coneixements i pràctiques relacionades amb l'agricultura regenerativa d'una manera entenedora, atractiva i significativa per a les noves generacions.

La Rita i el millor pa del món explica com la protagonista descobreix, de la mà dels seus avis, tot el procés per fer pa. Així mateix, esdevé una experiència i una porta d'entrada per parlar de la **cura de la terra, la biodiversitat, la salut del sòl i la producció d'aliments de qualitat**. El relat posa en valor la feina de la pagesia i la importància d'un model de producció sostenible i connectat amb el territori.

3. PROJECTES AGRIREGENCAT I AGRICARBONICAT

El conte *La Rita i el millor pa del món* s'inscriu com una acció de transferència i sensibilització, davant les accions de finalització dels projectes **AgriRegenCat** i **AgriCarboniCat**, dues iniciatives liderades per IRTA i finançades pel **Fons Climàtic de la Generalitat de Catalunya**, que comparteixen un objectiu comú: **impulsar un canvi de model agrari cap a pràctiques regeneratives i baixes en emissions de carboni**.

AgriRegenCat

Vinculat a **establir les bases tècniques, econòmiques i ambientals per a la implementació d'un model d'agricultura regenerativa a Catalunya**, basada en tècniques que milloren i restauren la salut del sòl, afavoreixen la biodiversitat i incrementen la capacitat dels sistemes agraris per a **segrestar carboni atmosfèric**, ajudant així a mitigar el canvi climàtic.

Entre les accions destacades d'AgriRegenCat hi ha:

- L'establiment d'una **xarxa de parcel·les pilot** per validar tècniques regeneratives.
- L'anàlisi de l'impacte d'aquestes tècniques sobre la **fertilitat del sòl, la biodiversitat funcional i la producció agrícola**.
- L'estudi del **comportament econòmic** de l'agricultura regenerativa i les barreres que en limiten l'adopció.
- L'elaboració de **materials formatius i de transferència** per facilitar el coneixement i la seva adopció pel sector agrari.

AgriCarboniCat

AgriRegenCat posa el focus en la **quantificació del carboni** i en el **seguiment de la seva dinàmica** al sòl agrícola. El seu objectiu és dissenyar una **metodologia sòlida i adaptada al context català** per mesurar i monitorar la capacitat dels sòls de **captar i retenir carboni**, especialment en sistemes de cultiu extensius com el cereal, els farratges o els fruiters.

Les seves principals línies de treball inclouen:

- El **seguiment analític del carboni** orgànic en diferents contextos agrícoles i pràctiques de gestió.
- L'establiment d'una **xarxa d'assajos a llarg termini** per observar l'evolució del carboni al sòl.
- El desenvolupament d'un **programa de certificació** del carboni capturat al sòl.
- L'avaluació de l'impacte en la **qualitat dels aliments**, la **resiliència dels cultius** i els **serveis ecosistèmics**.

Un enfocament conjunt

Tant AgriRegenCat com AgriCarboniCat aborden de manera complementària els reptes associats a l'emergència climàtica i a la pèrdua de qualitat del sòl, dues de les principals amenaces per al futur de l'agricultura a Catalunya. Els dos projectes treballen amb una visió transversal que incorpora aspectes científics, tècnics, econòmics i socials, i que promou un **canvi estructural cap a un model agrícola més resilient, saludable i sostenible**.

Aquest marc de treball serveix de base per a iniciatives com el conte *La Rita i el millor pa del món*, que volen **traslladar aquest coneixement científic a la societat**, començant per l'educació de les noves generacions.

4. OBJECTIU

Amb *La Rita i el millor pa del món*, IRTA planteja una acció educativa que combina ciència, territori i pedagogia. El conte no només vol entretenir, sinó **formar part d'un procés de sensibilització progressiva**, que comença en les primeres etapes educatives i obre la porta a una comprensió més profunda dels valors agraris, ambientals i alimentaris. Els seus objectius principals són:

-
- ☒ **DONAR A CONÈIXER EL VALOR DEL SÒL COM A FONT DE VIDA**

El conte posa l'accent en la terra com a element viu i fonamental per a la producció d'aliments. Sovint invisible o desconegut, el **sòl és un recurs essencial**, que acull una gran biodiversitat i que cal preservar. Amb aquest relat, es vol fer comprensible per als infants que cuidar la terra és cuidar la salut de les persones i del planeta.

✓ APROPAR EL CONEIXEMENT CIENTÍFIC A L'EDUCACIÓ INFANTIL I PRIMÀRIA

L'acció vol traslladar conceptes com la **captació de carboni**, la **fertilitat del sòl**, la **biodiversitat funcional** o la **resiliència dels sistemes agraris** a un llenguatge adaptat a infants. Aquesta aproximació ajuda a crear una cultura científica des de l'escola, fomentant la curiositat i el pensament crític, i enfortir els referents des de les primeres etapes de la vida.

✓ POSAR EN VALOR LES PRÀCTIQUES AGRÍCOLES SOSTENIBLES I LA FEINA DE LA PAGESIA

Els avis de la Rita són un exemple de com es pot treballar el camp d'una manera regenerativa, amb coneixement i respecte pels cicles naturals. El conte vol transmetre als infants que darrere del pa hi ha **persones que cuiden i investiguen la terra**, i que el model agrícola que escollim té conseqüències directes sobre el medi ambient i la qualitat dels aliments.

✓ ESTIMULAR LA RELACIÓ EMOCIONAL AMB LA NATURA I ELS ALIMENTS

A través de l'experiència de la Rita, es vol enfortir el **vincle emocional dels infants amb la natura, el paisatge agrari i els aliments de proximitat**. Aquest vincle és clau per fomentar actituds respectuoses amb el medi i comportaments sostenibles en el futur.

✓ GENERAR ESPAIS DE DIÀLEG ENTRE INFANTS I RECERCA

El projecte contempla accions participatives amb escoles, on les investigadores que han liderat els projectes podran explicar la seva feina i escoltar les preguntes dels infants. D'aquesta manera, es crea un espai d'intercanvi real entre **ciència i educació**, que contribueix a fer més accessible la recerca i a formar ciutadania informada i crítica des de ben petits.

5. PROPOSTA D'ACTIVITATS VINCULADES

Per donar continuïtat al projecte i afavorir la seva difusió, es proposen una sèrie d'activitats pensades per a **infants de primer i segon cicle de primària**, amb possibilitat d'adaptació a altres edats. Aquestes activitats poden formar part de la programació d'**escoles, biblioteques, casals infantils, centres cívics o entitats del territori** que vulguin promoure la sensibilització entorn de l'agricultura sostenible i la ciència.

- **Sessió de conta-contes participativa**

Una dinamització a càrrec d'una persona narradora (preferentment vinculada a la recerca) que llegeix el conte *La Rita i el millor pa del món* i convida els infants a fer preguntes, imaginar com és la vida al camp, i reflexionar sobre com es fa el pa i d'on venen els aliments.

Objectius: fomentar la curiositat, connectar amb el relat i introduir els conceptes de base.

- **Taller "Fem créixer un camp"**

Activitat plàstica i experimental on els infants reproduïen, amb materials naturals o reciclats, un camp amb blat i descobreixen les parts de la planta, el cicle del creixement i la importància del sòl viu.

Objectius: treballar el cicle natural, connectar amb la terra i entendre la paciència del cultiu.

- **Showcooking a l'aula o exterior: “Del camp al forn”**

Els infants, acompanyats d'un cuiner professional es posaran en tot el procés de creació del pa, veuran els ingredients que necessiten, aprendran sobre les mesures i es posaran mà a l'obra amb el pa. D'aquesta forma comprendran també altres oficis involucrats i el valor afegit dels productes de proximitat.

Objectius: treballar la cadena alimentària, el valor del treball i la proximitat.

- **Activitat d'investigació “Petites preguntes per a grans científiques”**

Els infants preparen preguntes sobre el conte, el pa o el camp, que posteriorment poden compartir amb les investigadores del projecte en una trobada presencial o virtual.

Objectius: acostar la recerca al món educatiu, fomentar la participació i el pensament científic.

- **Racó de lectura i descoberta**

Creació d'un espai ambientat on es pugui llegir el conte i consultar llibres relacionats amb la terra, el pa, l'agricultura, la natura o la ciència.

Es pot complementar amb materials visuals i interactius.

Objectius: fomentar la lectura i el vincle amb el coneixement a través dels llibres.

- **Pintem a la Rita**

Activitat pensada per a que els més petits aprenguin sobre el pa a través dels dibuixos i la creativitat, perquè repliquin i pinten els animalets, la Rita, l'entorn i els aliments.

Objectiu: cultiva la creativitat i estimular l'aprenentatge a través de l'art.

6. COMPROMÍS AMB LA SOCIETAT

El projecte s'emmarca plenament dins dels objectius de comunicació i transferència del coneixement d'IRTA, que es recullen al seu Pla Estratègic. El relat de La Rita i el millor pa del món és una eina per fomentar l'esperit crític, la cultura científica i el vincle amb la terra des de la infància.

Amb aquest tipus d'iniciatives, IRTA reafirma la seva voluntat de ser un actor clau en la transformació del sector agroalimentari, no només des del vessant tecnològic, sinó també social i educatiu.

7. PREGUNTES ASSOCIADES

Es proposen una sèrie de preguntes que es pot fer a l'alumnat abans i després de la lectura o el treball amb el material i les temàtiques que s'exposen als vídeos.

1. Per què els avis de la Rita no podien fer pa quan ella va arribar?
2. Quant de temps triga el blat a créixer i convertir-se en farina?
3. Com es planta el blat?
4. Què vol dir "agricultura regenerativa"? És diferent de l'agricultura normal?
5. Per què és important cuidar la terra i els animallets que viuen als camps?
6. Si no plou, com pot fer créixer el blat sense que es faci malbé?
7. Per què el pa dels avis de la Rita és més bo que el del supermercat?
8. Podem fer pa amb altres coses que no siguin blat?
9. Per què alguns pans es fan durs i altres es queden tous més temps?
10. Què és el canvi climàtic?
11. Què és la sequera?
12. Per què el pa és diferent segons com el fem?
8. Tenim durant l'any les mateixes fruites i verdures?
9. Què passa si no plou?
10. I si cuidem la terra, què ens donarà ella a canvi?
11. Què podem fer per estalviar aigua?

9. QUÈ PODEM FER PER GARANTIR UNA AGRICULTURA MÉS SOSTENIBLE?

L'agricultura sostenible no depèn només dels pagesos i pageses, sinó també de les decisions que prenem com a consumidors i ciutadanes. Tant les famílies com les escoles, les entitats i els infants poden contribuir, amb petits gestos, a cuidar la terra i fomentar un sistema alimentari més just, sa i respectuós amb el medi ambient.

Aquí teniu algunes idees per promoure una agricultura més sostenible:

- **Comprar productes de proximitat als mercats locals:** triar aliments que es conreen i es preparen a prop de casa redueix els viatges innecessaris i ajuda els productors del territori.
- **Consumir aliments de producció ecològica:** els productes que es cultiven sense pesticides ni químics nocius i respecten els cicles naturals de la terra.
- **Triar productes de temporada:** les fruites i verdures que es mengen quan toca créixer ajuden a reduir l'impacte ambiental i solen ser més bones i nutritives.
- **No malgastar aigua:** fer un bon ús de l'aigua a casa i a l'escola és essencial per ajudar als camps i als ecosistemes a continuar funcionant.
- **Fer petits horts urbans a casa o a l'escola:** aprofitar balcons, terrasses o patis per plantar tomàquets, enciams o herbes aromàtiques ens ajuda a reconnectar amb el cicle dels aliments i a valorar la feina de fer-los créixer.
- **Evitar el malbaratament alimentari:** fer servir tot el menjar, aprofitar les sobres i planificar bé els àpats ajuda a no desapropiar recursos i a valorar més els aliments.

10. CONEIX MÉS SOBRE EL PROJECTE

Si vols saber més sobre el projecte pots consultar la web de l'IRTA on trobaràs tota la informació entorn dels projectes d'agricultura regenerativa i captura de carboni:

AgriRegenCat: <https://www.irta.cat/projecte/agriregencat/>

AgriCarboniCat: <https://www.irta.cat/projecte/agricarbonicat/>

Consulta més informació sobre la Rita i els projectes d'agricultura regenerativa:

11. GLOSSARI FINAL

Paraules clau que us poden ajudar a entendre una mica millor els processos i el vocabulari d'aquest dossier i del conte de la Rita i el millor pa del món.

- **Agricultura regenerativa:** és una manera de cultivar que busca regenerar els sòls i els ecosistemes millorant la biodiversitat i capturant carboni.
- **Aliment de producció ecològica:** és l'aliment que es cultiva o es produeix sense l'ús de pesticides o fertilitzants sintètics ni organismes modificats genèticament; per tant, és més respectuós amb el medi ambient i més saludable.
- **Biodiversitat:** és la varietat de formes de vida del planeta, que inclou els animals, les plantes i els microorganismes, i que ajuden a l'equilibri dels ecosistemes.
- **Canvi climàtic global:** augment de la temperatura mitjana de la Terra i totes les modificacions associades a llarg termini a la causa de l'escalfament global del planeta.
- **Malbaratament alimentari:** és el fet de deixar perdre menjar que encara es pot aprofitar. Es dona sovint a les cases, als restaurants i als supermercats, quan es compra més del que cal o es llencen aliments que encara es poden fer servir.
- **Matèria orgànica:** és qualsevol substància que prové d'éssers vius, com ara les plantes i els animals. Quan els éssers vius moren, aquesta matèria es descompon i enriqueix el sòl.
- **Tres R:** terme que fa referència a la R inicial de les paraules *reduir*, *reutilitzar* i *reciclar*, tres accions clau per disminuir l'impacte ambiental del residu.
- **Productes de proximitat:** són els aliments que es produeixen a poca distància del lloc on es consumiran. Afavoreixen a l'economia local i es redueix l'impacte ambiental pel transport.
- **Cicle natural dels camps:** és el procés pel qual les plantes creixen, fan la floració i la formació de fruits i llavors respectant els temps naturals.

Tots i totes som part de la solució.